

Chambre des Représentants

Kamer der Volksvertegenwoordigers

29 OCTOBRE 1946.

PROPOSITION DE LOI

relative aux réparations à accorder
aux victimes civiles de la guerre de 1940-1945.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La présente proposition de loi a pour objet de régler définitivement le sort des victimes civiles de la guerre de 1940-1945.

Il est urgent que le législateur agisse dans ce domaine.

D'une part, l'arrêté des Secrétaires Généraux du 20 septembre 1940 qui a rendu applicable aux victimes de la dernière guerre la législation antérieure prise en faveur des victimes de la guerre de 1914-1918, a perdu aujourd'hui toute efficacité. Suivant l'article 114 de la Constitution « aucune pension à la charge de l'Etat ne peut être accordée qu'en vertu d'une loi ». En principe donc, les Secrétaires Généraux n'avaient pas le pouvoir de décider dans la matière qui nous occupe. Et c'est vainement que, pour justifier leur activité, ils se sont appuyés sur la loi de délégation de pouvoirs du 10 mai 1940, puisque cette loi ne leur conférait pas le pouvoir législatif. (A. L. du 1er mai 1944 — *Mon. Londres* n° 19 du 1er septembre 1944). Nul de droit, l'arrêté du 20 septembre 1940 a pu néanmoins être considéré comme temporairement valable par application de l'article 3 de l'arrêté-loi du 5 mai 1944 (même *Moniteur*). Mais en vertu de cette même disposition et de l'arrêté du Régent du 18 septembre 1945 (*Moniteur* du 12 octobre 1945), cette validité temporaire a elle-même pris fin le 15 février 1946, en sorte que, juridiquement, toutes les décisions prises depuis cette der-

29 OCTOBER 1946.

WETSVOORSTEL

betreffende de te verleenen schadeloosstellingen
aan de burgerlijke slachtoffers
van den oorlog 1940-1945.

TOELICHTING

MEVROUWEN, MIJNE HEEREN,

Dit wetsvoorstel heeft de uiteindelijke regeling ten doel van het lot der burgerlijke slachtoffers van den oorlog 1940-1945.

Het is dringend noodig, dat de wetgever op dit gebied ingrijpe.

Aan den eenen kant, heeft het besluit van de secretarissen-generaal, van 20 September 1940, waardoor de vorige ten gunste van de oorlogsslachtoffers van 1914-1918 getroffen wetgeving toepasselijk werd op de oorlogsslachtoffers van den laatsten oorlog, heden alle doelmatigheid verloren. Volgens artikel 114 der Grondwet « kan geen pensioen ten laste van den Staat worden toegekend dan uit kracht van een wet ». In beginsel, hadden de secretarissen-generaal dus de macht niet te beslissen in de zaak die we hier behandelen. Tevergeefs beriepen zij zich, om hun bedrijvigheid te rechtvaardigen, op de wet op de overdracht van bevoegdheid van 10 Mei 1940, vermits deze wet hun de wetgevende macht niet verleende (B. W. van 1 Mei 1944, *Staatsblad* van Londen, n° 19, van 1 September 1944). In rechte nietig, kan het besluit van 20 September 1940 niettemin als tijdelijk geldig worden beschouwd, door toepassing van artikel 3 van de besluitwet van 5 Mei 1944 (zelfde *Staatsblad*). Doch krachtens dezelfde bepaling en het besluit van den Regent van 18 September 1945 (*Staatsblad* van 12 October 1945), heeft deze tijdelijke geldigheid zelf op 15 Februari 1946 een einde genomen, zoo-

G.

nière date par les commissions civiles d'invalidité sont sans fondement légal.

D'autre part, l'application pure et simple aux victimes de la guerre de 1940-1945 de la législation antérieure, constitue une mesure tout à la fois insuffisante et inadéquate, si l'on veut que la réparation des dommages encourus soit assurée d'une manière équitable, en tenant compte de la situation personnelle des victimes et des possibilités financières de l'Etat. Mesure insuffisante parce que l'application du régime antérieur a fait apparaître de graves anomalies auxquelles il convient de mettre fin; mesure inadéquate, car dans l'état actuel des choses, des modifications importantes doivent être apportées aux conditions d'attribution des pensions.

*
**

L'article premier du projet énonce le principe de l'application aux victimes civiles de la guerre de 1940-1945 du régime applicable aux victimes de la guerre de 1914-1918, sous réserve des modifications apportées à ce régime par les dispositions qui suivent. Cette application devra se produire en principe avec effet rétroactif au 27 août 1939, date de la mobilisation de l'armée belge.

Les décisions prises par les commissions civiles d'invalidité sont d'autre part confirmées, dans la mesure où elles sont conformes aux dispositions de la proposition de loi (voir article 8 § 2 du projet). Quant aux décisions qui seraient contraires à ces dispositions, elles cesseront de produire leurs effets à dater de la publication de la loi au *Moniteur* (même texte). C'est là une exception indispensable au principe de rétroactivité qui vient d'être énoncé. Il serait, en effet, peu équitable d'anéantir les effets produits dans le passé par l'arrêté du 20 septembre 1940 et de permettre, par exemple, à l'Etat de répéter à charge des intéressés les sommes qui leur auraient été allouées sur base de cette législation, pour la raison que la loi nouvelle leur est moins favorable.

*
**

Le projet énumère, en son article 2, les faits de guerre qui seront pris en considération en vue de la réparation des dommages. La législation antérieure s'en référait, pour la définition de ces faits de guerre, à la loi du 20 mai 1919 qui assurait la réparation des dommages causés aux biens pendant la guerre de 1914-1918. L'arrêté-loi du 19 septembre 1945 relatif à la déclaration des dommages subis par les propriétés privées au cours de la guerre de 1940-1945 ayant apporté de notables modifications à cette définition, il a fallu, dans le domaine qui nous occupe, tenir compte de cette évolution, d'ailleurs normale, tout en continuant à faire aux textes anciens les emprunts nécessaires. C'est ainsi que, sous réserve de légères modifications de textes, les faits de guerre définis

dat rechtskundig gezien, al de sinds laatstgenoemden datum, door de burgerlijke invaliditeitscommissies genomen beslissingen zonder wettelijken grond zijn.

Anderzijds, is de eenvoudige toepassing van de vroegere wetgeving op de oorlogsslachtoffers van 1940-1945 een geheel ontoereikende en niet passende maatregel, bijaldien men wil dat het herstel der opgelopen schade op billijke wijze, d.i. met inachtneming van den persoonlijken toestand van de slachtoffers en van de financieele mogelijkheden van den Staat, zou worden verzekerd. Ontoereikende maatregel, omdat de toepassing van het vroegere regime blijk gaf van ernstige onregelmatigheden, waaraan men behoort een einde te maken; niet passende maatregel, daar immers de huidige stand van zaken inzake voorwaarden der pensioentoekenning, grondig moet worden gewijzigd.

*
**

Het eerste artikel van het voorstel legt het beginsel vast van de toepassing op de burgerlijke slachtoffers van den oorlog 1940-1945 van het op de slachtoffers van den oorlog 1914-1918 toepasselijk regime onder voorbehoud van de aan dit regime door de hiernavolgende bepalingen aangebrachte wijzigingen. Deze toepassing zal in beginsel moeten geschieden met terugwerkende kracht tot op 27 Augustus 1939, datum van de mobilisatie van het Belgisch leger.

De door de burgerlijke invaliditeitscommissies genomen beslissingen worden, anderzijds, bekrachtigd voor zoover ze met de bepalingen van het wetsvoorstel overeenkomen (zie artikel 8, § 2, van het voorstel). Wat de beslissingen betreft die in strijd zouden zijn met deze bepalingen, zij zullen zonder gevolg blijven, van den datum van de bekendmaking af van de wet in het *Staatsblad* (zelfde tekst). Dit is een onvermijdelijke uitzondering op het aangehaalde beginsel der terugwerkende kracht. Het ware inderdaad, niet zeer billijk, de in het verleden door het Besluit van 20 September 1940 teweeggebrachte gevolgen, te vernietigen en, bij voorbeeld, den Staat toe te laten ten laste der belanghebbenden de bedragen terug te vorderen die hun op grond van deze wetgeving werden toegekend, om reden dat de nieuwe wet hun minder gunstig is.

*
**

Het voorstel somt in zijn artikel 2, de oorlogsfeiten op die in aanmerking komen voor schadevergoeding. De vorige wetgeving beriep zich voor de bepaling van deze oorlogsfeiten op de wet van 20 Mei 1919, die het herstel verzekerde van de aan de goederen tijdens den oorlog 1914-1918 aangerichte schade. Vermits de besluitwet van 19 September 1945 betreffende de verklaring van de aan de private eigendommen tijdens den oorlog 1940-1945 aangerichte schade deze bepaling merkkelijk heeft gewijzigd, moest men, op het door ons behandelde gebied, rekening houden met deze overigens normale evolutie, terwijl men niettemin voorts aan de oude teksten het noodige ontleende. Aldus komt het dat, behoudens lichte tekstwijzigingen, de bij 1°, 2° en 3° van litt. A. van artikel 2 om-

au 1°, au 2° et au 3° du litt. A de l'article 2 proviennent de l'arrêté-loi du 19 septembre 1945, tandis que ceux énumérés au 4° et au 5° ont été repris à la loi du 20 mai 1919.

La définition des faits de guerre, telle qu'elle résulte du texte nouveau, paraît suffisamment large pour englober toutes les catégories imaginables de victimes civiles de la guerre. Bien que le présent projet ne préjuge en rien des réparations plus ou moins substantielles qui pourraient être accordées à l'avenir à certaines de ces catégories, il convient qu'il constitue le droit commun des victimes civiles de la guerre auquel le législateur pourra éventuellement apporter certaines dérogations, mais sans porter atteinte à l'économie générale de la loi. Il ne serait, en effet, pas souhaitable de créer des régimes entièrement différents en faveur de catégories spéciales de victimes et de multiplier les Commissions administratives chargées d'accorder des pensions.

Après avoir défini la notion de fait de guerre, l'article 2 précise en son litt. B, que, pour donner lieu à réparation, il faut, mais il suffit que le dommage soit la conséquence nécessaire du fait considéré. Dans l'état actuel de la législation, les dommages ne sont réparés que s'ils sont la conséquence directe et immédiate du fait de guerre. Cette exigence est excessive. Elle a entraîné le refus de pensions dans de nombreuses espèces où leur octroi se recommandait, au contraire, particulièrement. C'est ainsi que les blessures causées par des chevaux qui s'étaient emballés lors de la chute de bombes n'ont donné lieu à aucune réparation sous prétexte que le dommage n'avait été qu'une conséquence indirecte du fait de guerre. C'est ainsi encore qu'aucune pension n'a été allouée à un enfant atteint de troubles nerveux à la suite du spectacle du bombardement de sa localité et de la mise à mort de son père par les Allemands, l'action de ces faits de guerre « à distance » n'étant qu'une conséquence médiate de ces derniers. La notion du dommage direct ou indirect, immédiat ou médiate, empruntée au droit des conventions, paraît être étrangère à la matière qui nous occupe. La véritable question à trancher n'est pas de savoir si le dommage est une conséquence directe ou indirecte, immédiate ou médiate du fait de guerre, mais bien s'il en est la conséquence nécessaire. Dès qu'il y a relation nécessaire entre le fait de guerre et le dommage; en d'autres termes, dès qu'en l'absence du fait de guerre le dommage tel qu'il se présente *in concreto* ne se serait pas produit, il est normal d'intervenir. La substitution de la notion de causalité nécessaire à la notion de dommage direct et immédiat permettra la réparation des sinistres survenus dans les conditions qui viennent d'être décrites.

schreven oorlogsfeiten, voortkomen uit de besluitwet van 19 September 1945, terwijl deze, opgesomd bij 4° en 5°, werden overgenomen uit de wet van 20 Mei 1919.

De definitie der oorlogsfeiten, zooals zij blijkt uit den nieuwen tekst, lijkt ruim genoeg om al de denkbare categorieën van burgerlijke oorlogsslachtoffers te omvatten. Hoewel dit voorstel zich vooraf niet uitspreekt over de min of meer belangrijke vergoedingen die in de toekomst zouden kunnen verleend worden aan zekere categorieën, past het dat dit voorstel het gemeen recht uitmaakt van de burgerlijke oorlogsslachtoffers, waaraan de wetgever eventueel zekere afwijkingen zal kunnen brengen, doch zonder inbreuk te maken op de algemeene inrichting van die wet. Het ware, inderdaad, niet wenschelijk geheel verschillende regelingen in te voeren ten gunste van speciale categorieën slachtoffers, en de bestuurlijke commissies, belast met het toekennen van pensioenen, te vermenigvuldigen.

Na het begrip van het oorlogsfeit te hebben bepaald, omschrijft artikel 2 in zijn litt. B, dat het, om aanleiding te geven tot herstel, noodig is, doch ook volstaat, dat de schade het noodzakelijk gevolg is van het in aanmerking genomen feit. In den huidige stand van de wetgeving, wordt de schade slechts hersteld in zover ze het rechtstreeksch en onmiddellijk gevolg is van het oorlogsfeit. Deze eisch is overdreven; hij heeft de weigering veroorzaakt van pensioenen in veelvuldige gevallen waar hun toekenning, integendeel, bijzonder aan te bevelen was. Zoo kwam het dat wonden die veroorzaakt waren door paarden die wegens het vallen van bommen op hol sloegen, geen aanleiding gaven tot schadevergoeding onder voorwendsel, dat de opgelopen schade slechts een onrechtstreeksch gevolg was van het oorlogsfeit. Zoo kwam het ook nog, dat geen enkel pensioen werd toegekend aan een kind dat aangetast is door zenuwstoornissen ten gevolge van het schouwspel van het bombardement van zijn dorp en ten gevolge van de terechtstelling van zijn vader door de Duitschers, daar deze « op afstand » voorgekomen oorlogsfeiten, slechts een middellijk gevolg zijn van laatstgenoemde feiten. Het begrip rechtstreeksche of onrechtstreeksche, onmiddellijke of middellijke schade, ontleend aan het door overeenkomst toegekend recht, schijnt niet tot de stof te behooren die we behandelen. De werkelijk te beslechten vraag is niet, of de geleden schade een rechtstreeksch of onrechtstreeksch, een onmiddellijk of middellijk gevolg is van het oorlogsfeit, maar wel of ze er het noodzakelijk gevolg van is. Zoodra er een noodzakelijk verband bestaat tusschen het oorlogsfeit en de schade, met andere woorden, zoodra de schade zooals zij *in concreto* voorkomt, zich in afwezigheid van het oorlogsfeit niet zou hebben voorgedaan, is de tussenkomst normaal. Het vervangen van het begrip rechtstreeksche en onmiddellijke schade door het begrip der noodzakelijke oorzakelijkheid zal het herstel der schadegevallen mogelijk maken welke gebeurden in de zoeven omschreven voorwaarden.

Une autre anomalie de la législation actuelle doit être redressée : les dommages résultant cependant nécessairement d'un fait de guerre ne sont pas réparés, lorsque ce fait de guerre est dû à la faute d'un tiers. L'on a vraisemblablement estimé que l'intervention de l'Etat ne se recommandait pas dans des cas de ce genre, la victime possédant un recours contre l'auteur responsable du sinistre. En pratique cependant, ce recours est le plus souvent illusoire et les victimes des faits de guerre dus à la faute de tiers risquent de se voir privées de toute indemnisation. Pareille situation ne saurait être maintenue sans créer de graves inégalités.

Parmi les faits de guerre cités au litt. A de l'article 2, l'on compte les crimes et délits commis contre les personnes à raison de leur attitude patriotique. Il serait inadmissible que les ayants droit d'un patriote, fusillé sous l'occupation ennemie, à la suite d'une dénonciation par exemple, ne puissent obtenir la reconnaissance d'un titre à la pension sous prétexte qu'ils possèdent un recours contre le dénonciateur.

L'article 2, litt. C, prescrit dès lors la réparation par l'Etat des faits de guerre dus à la faute de tiers, étant entendu cependant que le Trésor public sera subrogé aux droits des intéressés à l'égard des tiers responsables, dans la mesure de son intervention dans la réparation. L'Etat pourra ainsi recouvrer éventuellement à charge de l'auteur du sinistre le capital correspondant à la rente allouée.

**

Le même article 2, litt. C, consacre le régime en vigueur en ce qui concerne les dommages résultant de faits de guerre qui ont pour cause une faute de la victime. Il est évident que ces dommages ne peuvent donner lieu à aucune réparation.

Il faut cependant formuler une réserve en ce qui concerne les dommages résultant d'explosion de munitions ou autres victimes de la guerre. Après la guerre de 1914-1918, le législateur a manifesté sa volonté formelle de réserver aux victimes de ces explosions un sort plus favorable qu'aux autres victimes de la guerre. Il convient, dans une certaine mesure, de tenir compte de l'ignorance persistante des populations civiles touchant les précautions à prendre contre les explosions et aussi de la négligence des armées et des services de récupération qui laissent parfois à l'abandon les plus dangereux engins. La faute légère de la victime ne peut donc être exclusive de la réparation. Signalons cependant que, dans l'appréciation de la faute de la victime, il faudra se souvenir qu'en vertu d'un arrêté ministériel du 27 septembre 1945, le maniement des munitions constitue depuis le 3 octobre de la même année une infraction sanctionnée pénalement. Les manipulations de munitions constituent donc une faute lourde depuis cette dernière date.

Une autre observation nous paraît souhaitable. Dans la recherche de l'existence d'une faute il sera parfois

Een andere onregelmatigheid in de huidige wetgeving moet worden rechtgezet : de evenwel noodzakelijk uit een oorlogsfeit voortkomende schade wordt niet hersteld, indien dit oorlogsfeit ontstond door de schuld van een derde. Men heeft blijkbaar gemeend, dat de tusschenkomst van den Staat niet aan te bevelen was in soortgelijke gevallen, aangezien het slachtoffer verhaal heeft tegen den dezen die verantwoordelijk is voor de schade. In de praktijk echter, is dit verhaal meestal denkbeeldig, en de slachtoffers van oorlogsfeiten door toedoen van derden, loopen gevaar van alle schadeloosstelling verstoken te blijven. Zulk een toestand zou niet kunnen gehandhaafd worden zonder ernstige ongelijkheden te scheppen.

Onder de onder litt. A van artikel 2 aangehaalde oorlogsfeiten, rekent men de misdaden en wanbedrijven gepleegd op personen uit hoofde van hun vaderlandlievende houding. Het zou onaannemelijk zijn, dat de rechthebbenden van een patriot die, b.v. ten gevolge van verklikking, onder de vijandelijke bezetting werd gefusilleerd, hun recht op pensioen niet zouden kunnen doen erkennen onder voorwendsel, dat zij een verhaal bezitten tegen den verklikker.

Artikel 2, litt. C, schrijft dan ook het herstel voor door den Staat van die oorlogsfeiten door de schuld van derden, evenwel met dien verstande, dat de openbare Schatkist in de plaats gesteld wordt van de rechten der belanghebbenden ten aanzien van de verantwoordelijke derden, in de mate van zijn tusschenkomst in het herstel. De Staat zal aldus eventueel, ten laste van den dader, in bezit kunnen komen van het met de toegekende rente overeenkomende kapitaal.

**

Hetzelfde artikel 2, litt. C, bestendigt het bestaande regime inzake de uit oorlogsfeiten ontstane schade, veroorzaakt door een fout van het slachtoffer. Het is vanzelfsprekend, dat dergelijke schade voor geen enkele schadeloosstelling in aanmerking komt.

Er dient echter voorbehoud te worden gemaakt, wat betreft de schade door ontploffing van munitie of ander oorlogstuig. Na den oorlog 1914-18, gaf de wetgever blijk van zijn formeelen wil om aan de slachtoffers van zulke ontploffingen een gunstiger regime te bezorgen dan aan de overige oorlogsslachtoffers. Men diene hierbij in zekere mate rekening te houden met de aanhoudende onwetendheid der burgerlijke bevolking omtrent de te nemen voorzorgen tegen ontploffingen en ook met de onachtzaamheid van de legers en van de recuperatie-diensten die soms het gevaarlijkste tuig laten slingeren. De lichte fout van het slachtoffer kan, derhalve, de schadevergoeding niet uitsluiten. Wij stippen niettemin aan, dat men bij het beoordeelen van de fout van het slachtoffer, zich dient te herinneren, dat krachtens een ministerieel besluit van 27 September 1945 het verhandelen van munitie sinds 3 October van hetzelfde jaar een strafbaar misdrijf uitmaakt. Het verhandelen van munitie is dus sinds voornoemden datum een zwaar vergrijp.

Een andere opmerking schijnt ons gewenscht. Bij het onderzoek naar het bestaan van een vergrijp, zal het soms

nécessaire de prendre en considération les contingences qui ont déterminé l'activité apparemment fautive de la victime. Certains actes incontestablement fautifs lorsqu'ils sont accomplis par la majeure partie des citoyens, perdent ce caractère quand ils sont l'œuvre de personnes qui, même sans y être préparées, ont assumé des risques spéciaux, dans une pensée patriotique. L'on ne pourrait, par exemple, reprocher comme une faute à un membre de la résistance de s'être servi, au cours d'une mission, d'une arme dont il connaît mal le maniement et de s'être ainsi blessé « par imprudence ». Il n'y a pas de faute à s'exposer à pareil risque, pour servir son pays.

*
**

La détermination du taux de l'incapacité encourue par suite d'un fait de guerre soulève de graves difficultés quand la victime souffre d'infirmités multiples antérieures, concomitantes ou même postérieures au fait de guerre considéré. Les critères adoptés à cet égard dans le passé manquent d'homogénéité et doivent donc être révisés.

Deux hypothèses doivent être soigneusement distinguées à cette fin, suivant que les infirmités multiples affectent le même organe, appareil ou fonction, ou des organes, appareils ou fonctions différents.

Dans l'état actuel de la législation, si les diverses infirmités atteignent le même organe, l'on déduit du pourcentage global de l'invalidité constatée le taux qui correspond aux infirmités étrangères au fait de guerre. Si l'invalidité globale est par exemple de 60 % mais que le taux correspondant aux infirmités étrangères au fait de guerre atteigne 20 %, l'on ne prendra en considération pour l'attribution de la pension qu'un pourcentage de 40 %. Ce système est parfaitement logique et le 1° de l'article 3 du projet le confirme purement et simplement.

Mais quand les diverses infirmités affectent des organes appareils ou fonctions différents, la détermination du taux de l'incapacité s'est opérée jusqu'à ce jour, suivant des principes distincts, selon que les infirmités étrangères au fait de guerre considéré étaient dues elles-mêmes à des événements de guerre ou devaient être attribuées à des sinistres de droit commun.

Si les infirmités étrangères au fait de guerre considéré provenaient elles-mêmes d'événements de guerre, l'on tenait compte de la diminution de capacité résultant des dits événements et la perte de capacité qui découlait du fait de guerre considéré se calculait sur base de la validité restante. Mais si les infirmités étrangères au fait de guerre considéré avaient pour cause des accidents de droit commun, par une étrange aberration, l'on ne tenait aucun compte de la diminution de capacité résultant de ces accidents et le taux de l'incapacité provenant du fait de guerre se calculait sur base d'une capacité de cent pour cent.

noodig zijn den samenloop van omstandigheden te overwegen, die de schijnbaar foutieve handeling van het slachtoffer hebben bepaald. Zekere daden die ontegenzeggelijk schuld insluiten wanneer ze door de meerderheid der burgers worden gepleegd, verliezen dit karakter wanneer zij het werk zijn van personen die, ook wanneer zij daartoe niet waren opgeleid, in een vaderlanschen geest bijzondere risico's hebben op zich genomen. Aldus zou men b.v. niet kunnen aan een lid van den weerstand, als fout aanrekenen, zich tijdens een zending van een wapen te hebben bediend waarvan hij de behandeling niet voldoende kende, en zich aldus « door onvoorzichtigheid » te hebben verwond. Het is geen fout zich aan dergelijk risico, om het land te dienen, bloot te stellen.

*
**

Het vaststellen van het percent van de opgelopen onbekwaamheid ten gevolge van een oorlogsfeit, geeft aanleiding tot ernstige moeilijkheden wanneer het slachtoffer lijdt aan velerhande vroeger gelijktijdig of zelfs later dan het betrokken oorlogsfeit ingetreden kwalen. De te dien opzichte in het verleden aangenomen criteria lijden aan gelijkvormigheid en moeten derhalve herzien worden.

Twee onderstellingen moeten te dien einde met zorg worden onderscheiden naar gelang deze talrijke kwalen hetzelfde orgaan, mechanisme of functie aantasten, of onderscheiden organen, mechanismen of functies.

In den tegenwoordigen stand van de wetgeving, indien de verschillende kwalen hetzelfde orgaan aantasten, vermindert men het globaal vastgestelde invaliditeitspercentage, met het percent dat voor rekening komt van kwalen die vreemd zijn aan het oorlogsfeit. Indien de globale invaliditeit b.v. 60 % bedraagt, maar indien het percent aan het oorlogsfeit vreemde kwalen 20 % bereikt, dan zal voor de toekenning van het pensioen, slechts een percentage van 40 % in aanmerking komen. Dit stelsel is volkomen logisch en wordt door het 1° van artikel 3 van het voorstel zonder meer bevestigd.

Indien echter de diverse kwalen verschillende organen, mechanismen of functies aantasten, werd de vaststelling van het onbekwaamheidspercent tot op heden volgens onderscheiden beginselen uitgemaakt, naargelang de niet tot het betrokken oorlogsfeit behorende kwalen zelf aan oorlogsgebeurtenissen waren te wijten of moesten worden toegeschreven aan ongevallen van gemeen recht.

Indien de aan het betrokken oorlogsfeit vreemde kwalen zelf voortkwamen uit oorlogsgebeurtenissen, hield men rekening met de uit genoemde gebeurtenissen voortkomende vermindering van bekwaamheid, en het verlies van bekwaamheid hetwelk voortvloeide uit het betrokken oorlogsfeit werd berekend op de basis van de nog overblijvende validiteit. Indien echter de aan het overwogen oorlogsfeit vreemde kwalen voortkwamen uit ongevallen van gemeen recht, hield men door een eigenaardige afdwaling, volstrekt geen rekening met de verminderde bekwaamheid die uit deze ongevallen was ontstaan en het percent van onbekwaamheid, voortkomend uit het oorlogsfeit, werd be-

Au mépris de la réalité la plus élémentaire, pareil système aboutirait à traiter plus favorablement les victimes qui, du point de vue auquel la loi se place, réclament le moins de sollicitude.

Il convient de remédier à cette situation en soumettant toutes les victimes au même régime, abstraction faite de l'origine des diverses infirmités endurées.

Le 2e de l'article 3 du projet consacre cette réforme. Quelle que soit l'origine des infirmités multiples subies par la victime, on les rangera à l'avenir dans l'ordre de leur gravité décroissante. Le taux d'invalidité résultant de l'infirmité la plus grave sera seul fixé sur base d'une capacité normale de 100 %. L'on déterminera ensuite successivement et dans l'ordre prescrit, le taux d'invalidité résultant des autres infirmités, sur base de la validité restante éventuelle. Et la rente ne sera allouée à la victime que dans la proportion de l'invalidité correspondant au fait de guerre considéré.

Si un invalide de la guerre a subi une incapacité de 40 % à raison d'un sinistre étranger au fait de guerre considéré et si l'incapacité résultant de ce fait est de 20 %, il lui sera alloué une pension égale à 12 % de la rente pleine (20 % de 60 %).

Si ce même invalide avait subi une incapacité de 20 % seulement à raison du sinistre étranger au fait de guerre et si l'incapacité résultant de ce fait avait été de 40 %, il aurait joui d'une pension égale à 40 % de la rente pleine (40 % de 100 %).

Le système proposé se recommande surtout en ce qu'il accorde aux victimes de la guerre une réparation intégrale quand l'infirmité résultant du fait de guerre considéré est l'infirmité principale.

*
**

Suivant la législation en vigueur, les ayants droit d'une victime décédée ne peuvent recevoir un titre à la pension que si le fait de guerre est la cause unique ou la cause principale du décès. Dans le premier cas, ils pourront bénéficier de la totalité de la rente d'ayants droit. Dans le second cas, au contraire, ils ne pourront jouir de cette rente que dans la mesure où le décès est dû au fait de guerre. Les deux premiers alinéas de l'article 4 confirment ces principes absolument normaux.

La preuve que le fait de guerre est la cause unique ou la cause principale du décès incombe évidemment aux ayants droit de la victime, demandeurs de la rente. Mais la loi se montre trop exigeante lorsqu'elle fixe les conditions d'administration de cette preuve.

C'est ainsi, par exemple, que quand un invalide de droit commun décède de blessures dues à un fait de guerre sans avoir introduit une demande de blessé, la loi

De elementairste werkelijkheid ten spot, kwam een dergelijk stelsel neer op een gunstiger behandeling van die slachtoffers die, volgens het door de wet ingenomen standpunt, de minste bekommernis vergen.

Men behoort dezen toestand te verhelpen door al de slachtoffers aan hetzelfde regime te onderwerpen, zonder rekening te houden met den oorsprong der verschillende opgelopen kwalen.

Het 2^e van artikel 3 van het voorstel huldigt deze hervorming. Welke ook de oorsprong zij van de vele kwalen waaraan het slachtoffer lijdt, zal men ze, in 't vervolg, rangschikken volgens de rangorde van afnemenden ernst. Alleen het invaliditeitspercent tengevolge van de zwaarste gebrekkelijkheid zal worden vastgesteld op een normale capaciteit van 100 %. Daarna zal men achtereenvolgens en in de voorgeschreven orde, den invaliditeitsmaatstaf vaststellen tengevolge van de andere kwalen, op basis van de gebeurlijk overblijvende validiteit. De rente zal dientengevolge slechts aan het oorlogsslachtoffer worden toegekend in verhouding tot de met het betrokken oorlogsfeit overeenstemmende invaliditeit.

Indien een oorlogsinvalide een onbekwaamheid van 40 % heeft geleden ten gevolge van een aan het betrokken oorlogsfeit vreemd schadegeval, en indien de uit dit feit ontstane onbekwaamheid 20 % bedraagt, zal hem een pensioen worden uitgekeerd gelijkstaand met 12 % van de volle rente (20 % van 60 %).

Indien deze zelfde invalide slechts een onbekwaamheid van 20 % had geleden wegens een aan het oorlogsfeit vreemd schadegeval, en indien de daaruit ontstane onbekwaamheid 40 % bedroeg, zou hij een pensioen hebben genoten van 40 % van de volle rente (40 % van 100 %).

Het voorgestelde stelsel is vooral aan te bevelen doordat het aan de oorlogsslachtoffers een volledige schadevergoeding toekent, wanneer de uit het betrokken oorlogsfeit ontstane gebrekkelijkheid de voornaamste is.

*
**

Volgens de bestaande wetgeving, kunnen de rechthebbenden van een overleden slachtoffer slechts aanspraak maken op het pensioen indien het oorlogsfeit de eenige of de voornaamste oorzaak is van het overlijden. In het eerste geval, zullen zij de totaliteit van de rente van rechthebbenden genieten. In het tweede geval, daarentegen, zullen zij van die rente slechts kunnen genieten in de mate waarin het overlijden toe te schrijven is aan het oorlogsfeit. De eerste twee alinea's van artikel 4 bevestigen deze volstrekt normale beginselen.

Het bewijs, dat het oorlogsfeit de eenige of de bijzonderste oorzaak is van het overlijden, valt natuurlijk ten laste van de rechthebbenden van het slachtoffer, die de rente aanvragen. Doch de wet toont zich te veeleischend waar zij de voorwaarden bepaalt waaronder het bewijs moet geleverd.

Zoo komt het, bij voorbeeld, dat als een invalide van gemeen recht overlijdt ten gevolge van bij een oorlogsfeit opgelopen verwondingen, zonder dat hij een vraag als ver-

refuse aux ayants droit de la victime la faculté d'établir que le fait de guerre est la cause principale du décès, parce qu'elle n'estime pareille preuve possible que si l'invalidité a été déterminée antérieurement au décès ou que, du moins, une demande en vue de cette détermination ait été introduite avant cet événement.

Ce système nous paraît critiquable en ce qu'il préjuge du résultat que pourrait éventuellement donner une mesure d'instruction adéquate. Aussi l'article 4 du projet prévoit-il en son alinéa dernier qu'à défaut d'autres éléments probants, les experts de l'office médico-légal seront chargés, dans des cas de ce genre, de déterminer si le fait de guerre est la cause unique ou la cause principale du décès; dans cette dernière hypothèse, ils seront chargés de fixer également dans quelle mesure le fait de guerre est la cause du décès.

*
**

C'est en ce qui concerne les conditions d'attribution des pensions que les réformes les plus profondes du régime actuel doivent être réalisées.

Dans la pensée du législateur de l'après-guerre de 1914-1918, ces conditions d'attribution doivent être moins sévères si le demandeur de la rente est la victime du fait de guerre elle-même, que quand ce demandeur est l'ayant droit de cette victime.

Le dommage subi par la victime personnellement sera réparé sans qu'il y ait lieu de rechercher si elle a vu ses ressources diminuer à la suite du sinistre. Ce traitement de faveur se justifie pleinement. L'individu blessé ou malade est physiquement diminué. Il offre une moindre résistance à la fatigue. Il est plus exposé qu'un autre aux affections nouvelles. La durée de sa vie probable est certainement plus limitée que celle d'une personne jouissant d'une santé normale ou d'une intégrité physique parfaite. Enfin, l'épanouissement de sa carrière sera fréquemment compromis par suite de la réduction de sa capacité.

C'est donc à juste titre que la législation en vigueur accorde à la victime une situation privilégiée. Aucune modification au statut de cette dernière ne doit intervenir.

Mais des réformes s'imposent impérieusement dans le statut des ayants droit des victimes décédées. Si les principes qui règlent actuellement l'allocation de pensions à ces bénéficiaires sont sains, leur mise en œuvre par la loi et la jurisprudence administrative est défectueuse à de nombreux points de vue.

Lors de la discussion de la loi du 10 juin 1919, Henri Jaspar énonça le principe que les souffrances et le patriotisme ne se paient pas (*Annales, Chambre, 1919, p. 658*). Il doit en être tout particulièrement ainsi quand ces souffrances et ce patriotisme sont le fait de tiers. Pour bénéficiaire d'une pension, les ayants droit d'une victime décédée devaient donc pouvoir justifier d'un préjudice matériel

wonde heeft ingediend, de wet aan de rechthebbenden van het slachtoffer weigert, hun de mogelijkheid te verleen vast te stellen, dat het oorlogsfeit de voornaamste oorzaak is van het overlijden, omdat zij een dergelijk bewijs slechts mogelijk acht indien de invaliditeit vóór het overlijden werd bepaald of althans indien vóór deze gebeurtenis de aanvraag werd ingediend met het oog op deze vaststelling.

Dit stelsel lijkt ons voor kritiek vatbaar, doordat het vooraf zijn vonnis velt over het resultaat hetwelk, eventueel, een aangepaste onderzoeksmaatregel zou kunnen opleveren. Ook voorziet artikel 4 van het voorstel in zijn laatste alinea, dat bij gebreke van andere doorslaande elementen, de deskundigen van den medisch wettelijken dienst, in soortgelijke gevallen, gelast zullen zijn, uit te maken of het oorlogsfeit de eenige of de voornaamste reden is van het overlijden; in laatstbedoelde onderstelling, zullen zij gelast zijn insgelijks vast te stellen in hoever het oorlogsfeit de oorzaak is van het overlijden.

*
**

De grondigste hervormingen van het huidig stelsel moeten worden verwezenlijkt in de voorwaarden waaronder de pensioenen worden toegekend.

In de gedachte van den na-oorlogschen wetgever van 1914-1918, moeten die voorwaarden van toekenning minder streng zijn indien de aanvrager van de rente tevens zelf het slachtoffer is van het oorlogsfeit, ofschoon deze aanvrager de rechthebbende is van dit slachtoffer.

De persoonlijk door het slachtoffer geleden schade zal worden hersteld zonder dat er aanleiding bestaat te onderzoeken of het slachtoffer ten gevolge van het schadegeval zijn bestaansmiddelen heeft zien verminderen. Deze gunstbehandeling is ten volle verantwoord. Het verwonde of zieke individu is lichamelijk verminderd. Hij is minder bestand tegen vermoeidheid. Hij is meer dan anderen blootgesteld aan nieuwe ziekten. Zijn vermoedelijke levensduur is ongetwijfeld meer beperkt dan deze van een persoon die een normale gezondheid of een volkomen lichamelijke integriteit geniet. Ten slotte, zal de ontwikkeling van zijn loopbaan herhaaldelijk worden in 't gedrang gebracht wegens de vermindering van zijn bekwaamheid.

Terecht dus verleent de bestaande wetgeving aan het slachtoffer een bevoorrecht toestand. Aan zijn statuut moet geen enkele wijziging worden aangebracht.

Maar het statuut der rechthebbenden van de overleden slachtoffers eischt met klem hervormingen. Al mogen de beginselen welke thans de toekenning van pensioenen aan deze begunstigden regelen gezond zijn, hun inwerkingstelling door de wet en de administratieve rechtsmacht is, in menig opzicht, gebrekkig.

Tijdens de behandeling van de wet van 10 juni 1919 gaf de heer Henri Jaspar uiting aan het beginsel, dat het lijden en de vaderlandsliefde niet loonden (*Handelingen, Kamer 1919, blz. 658*). Het is nog veel meer het geval wanneer dit lijden en die vaderlandsliefde het werk zijn van derden. Om een pensioen te genieten, moesten de rechthebbenden van een overleden slachtoffer dus een

résultant pour eux de la disparition de leur auteur. Le préjudice moral ne pouvait être pris en considération.

Pour déterminer l'existence du préjudice matériel exigé en principe, la loi a fait appel, jusqu'à présent, à la seule notion de « soutien ». Suivant cette loi, l'ayant droit requérant pouvait bénéficier d'une pension dès l'instant où la victime décédée aurait pu devenir son soutien, étant entendu au surplus, que la qualité de soutien faisait l'objet d'une présomption irréfragable au profit de la veuve et des enfants du défunt, et que, d'autre part, celui-ci pouvait n'avoir été que le soutien futur de l'ayant droit ascendant de la victime.

Le critère adopté ne semble pas répondre entièrement au but poursuivi par le législateur. Son principal inconvénient réside dans le fait qu'il contraint les commissions civiles d'invalidité à considérer uniquement la situation de la victime décédée sans avoir égard à celle du survivant demandeur de la rente, si bien que le bénéfice de pensions est accordé à certains ayants droit qui jouissent d'une situation largement indépendante et dont les auteurs décédés seraient demeurés toute leur vie le soutien purement théorique. La volonté première du législateur de n'accorder de pension que dans le cas où l'ayant droit de la victime décédée a subi un préjudice matériel par suite de la disparition de cette dernière se trouve ainsi trahie dans une large mesure.

Un autre inconvénient du système en vigueur résulte du fait que, sauf en ce qui concerne les descendants et les frères et sœurs du défunt, dès l'instant où le titre à la rente a été accordé, les ayants droit d'une victime bénéficiaire de pensions leur vie durant, même si la victime décédée eût dû normalement cesser de les soutenir après un certain temps et quelle que soit l'évolution de leur situation personnelle.

Il résulte des considérations qui précèdent que, même si l'on voulait uniquement respecter la volonté première du législateur, il faudrait déjà modifier le régime légal en vigueur. Mais nous pensons qu'il faut aller plus loin. A notre estime, il n'est pas suffisant que les ayants droit d'une victime décédée justifient d'un préjudice quelconque, si minime soit-il, pour bénéficier d'une pension. Après les événements tragiques qui se sont déroulés sur notre sol, il est sans doute indispensable de secourir le plus généreusement possible ceux dont la guerre a consommé la ruine et ceux qu'elle a réduits à la misère. Mais le rôle de l'Etat ne saurait être de garantir inconditionnellement, dans tous les cas, aux citoyens le maintien d'un niveau de vie comparable à celui dont ils jouissaient avant la guerre. Les pensions ne peuvent donc être accordées aux ayants droit d'une victime décédée que pour autant que la disparition de cette dernière ait eu pour conséquence de réduire leur niveau de vie en dessous d'un minimum raisonnable.

materielle schade kunnen verantwoorden die voor hen was ontstaan door het overlijden van den dader der feiten. De zedelijke schade kan niet in overweging worden genomen.

Ten einde het in beginsel geëischte bestaan vast te stellen van de stoffelijke schade, heeft de wet tot nogtoe slechts beroep gedaan op het begrip « steun ». Volgens deze wet, kan de aanvragende rechthebbende een pensioen genieten van het oogenblik af waarop het overleden slachtoffer zijn steun had kunnen worden, met dien verstande dat, daarenboven, de hoedanigheid van steun het voorwerp zou zijn van een onwraakbaar vermoeden ten gunste van de weduwe en de kinderen van den overledene, en dat anderzijds, deze slechts de toekomstige steun kon geweest zijn van den rechthebbende van het slachtoffer in opgaande linie.

Het aangenomen criterium schijnt niet geheel aan het door den wetgever nagestreefde doel te beantwoorden. Zijn bijzonderste bezwaar ligt in het feit, dat het de burgerlijke invaliditeitscommissies verplicht, uitsluitend den toestand van het overleden slachtoffer in overweging te nemen zonder deze van den overlevenden aanvrager van de rente in acht te nemen, zoodat het voordeel van het pensioen wordt toegestaan aan sommige rechthebbenden die een ruim onafhankelijke positie genieten en voor wie de overleden daders hun leven lang de louter theoretische steun zouden geweest zijn. De aanvankelijke wil van den wetgever, slechts een pensioen toe te staan ingeval de rechthebbende van het overleden slachtoffer een materiele schade heeft geleden ten gevolge van diens overlijden, wordt aldus in ruime mate miskend.

Een ander bezwaar van het bestaande stelsel vloeit voort uit het feit dat, behoudens voor de afstammelingen en de broeders en zusters van den overledene, van 't oogenblik af dat het recht op de rente werd toegestaan, de rechthebbenden van een slachtoffer hun leven lang pensioen genieten, ook als het overleden slachtoffer normaal had opgehouden ze na een zekeren tijd te steunen en welke ook het verloop weze van hun persoonlijke toestand.

Uit de voorafgaande overwegingen volgt, dat zelfs indien men slechts uitsluitend den oorspronkelijken wil van den wetgever wilde eerbiedigen, men reeds het van kracht zijnde wettelijke regime zou moeten wijzigen. Maar wij meenen, dat men verder moet gaan. Naar onze meening, is het niet voldoende, dat de rechthebbenden van een overleden slachtoffer het bewijs leveren van een welkdanige hoe gering ook gebleken schade, om het pensioen te genieten. Na de tragische gebeurtenissen die zich op onzen bodem hebben afgespeeld, is het ongetwijfeld noodig zoo vrijgevig mogelijk diegenen te steunen die de oorlog volledig heeft geruïneerd en diegenen die hij in de ellende heeft gestort. Doch het is de rol niet van den Staat, in al de gevallen, onvoorwaardelijk, aan de burgers het behoud te waarborgen van een levensstandaard die te vergelijken is met dengene die zij voor den oorlog kenden. De pensioenen kunnen, derhalve, slechts in zooverre worden verleend aan de rechthebbenden van een overleden slachtoffer, als het verdwijnen van laatstgenoemde ten gevolge had het levenspeil van de rechthebbenden onder een behoorlijk minimum omlaag te drukken.

Si l'on veut que les pensions ne soient accordées que dans ces conditions, il est indispensable que les commissions civiles d'invalidité puissent avoir égard tout à la fois à la situation du défunt et à celle du survivant, demandeur de la rente. Seul l'examen du rapport existant entre ces deux situations permettra de n'attribuer de pensions qu'à bon escient.

Il faudra également, et pour les mêmes raisons, que le cas de chaque bénéficiaire puisse faire l'objet d'une révision périodique, de manière que la rente ne soit accordée que si et dans la mesure où le préjudice matériel pris en considération demeure subsistant.

C'est à l'instauration de ce nouveau régime que s'emploient les articles 5 et suivants du projet.

**

C'est en dissociant la reconnaissance théorique du titre à la pension de la jouissance effective de celle-ci que la réforme proposée se trouve réalisée.

L'article 5 énonce le principe que les ayants droit de la victime décédée ne pourront obtenir la reconnaissance d'un titre à la réparation que pour autant que cette victime ait été leur soutien au moment de son décès.

Il précise, en outre, dans quelles conditions la victime pourra être considérée comme ayant été le soutien des ayants droit, demandeurs de la rente. La législation antérieure était pratiquement muette à cet égard. Les critères que la jurisprudence avait dégagés manquaient trop souvent de logique et de cohésion et leur application entraînait certaines iniquités qu'il faut voir disparaître.

C'est ainsi que la présomption de soutien qui existait précédemment au profit de la veuve et des enfants de la victime âgés de moins de 18 ans est étendue au veuf qui, dans l'état actuel des choses, n'était censé avoir trouvé un soutien auprès de son épouse qu'à des conditions tout à la fois trop strictes et arbitraires.

D'autre part, la victime sera considérée comme ayant été le soutien de ses descendants autres que ses enfants, lorsqu'ils étaient effectivement à sa charge au moment de son décès. Les mots « à charge » doivent s'entendre en ce sens que le défunt devait intervenir à titre principal et d'une façon constante dans les dépenses d'éducation et d'entretien de ses ayants droit. C'est là une question de fait que les commissions devront examiner dans chaque cas.

En ce qui concerne les ascendants de la victime, ils seront censés avoir trouvé un soutien auprès de cette dernière, dans les divers cas ci-après :

1° Quand ils étaient à charge de la victime au moment de son décès. Cette disposition n'exige aucun commentaire.

Zoo men wil dat de pensioenen slechts in zulke voorwaarden worden toegestaan, is het onvermijdelijk, dat de burgerlijke invaliditeitscommissies tevens den toestand van den overledene en deze van den overlevende, aanvrager van de rente, moeten in acht nemen. Slechts het onderzoek van de tusschen deze beide toestanden bestaande verhouding, zal de mogelijkheid scheppen enkel in allen ernst pensioenen toe te kennen.

Het zal insgelijks noodig zijn, en om dezelfde redenen, dat het geval van iederen begunstigde op gezette tijden zal worden herzien, zoodat de rente slechts dan wordt toegerekend en voor zoover de in overweging genomen stoffelijke schade blijft bestaan.

Tot de invoering van dit nieuwe regime strekken artikelen 5 en volgende van het voorstel.

**

Het is door de theoretische erkenning van het recht op pensioen te scheiden van het daadwerkelijk bezit er van, dat de voorgestelde hervorming verwezenlijkt is.

Artikel 5 behelst het beginsel, dat de rechthebbenden van het overleden slachtoffer slechts de erkenning van een aanspraak op vergoeding kunnen verkrijgen in zoover dit slachtoffer hun steun is geweest op 't oogenblik van het overlijden.

Het bepaalt voorts, in welke omstandigheden het slachtoffer zal kunnen beschouwd worden als zijnde geweest de steun der rechthebbenden, aanvragers van de rente. De vorige wetgeving zegde praktisch niets nopens dit punt. De criteria welke de rechtspraak afgeleid had, gaven al te vaak blijk van gebrek aan logica en samenhang, en hun toepassing bracht sommige ongerechtigheden mede die men moet pogen te doen verdwijnen.

Zoo wordt het vermoeden van steun, dat voorheen bestond ten behoeve van de weduwe en de kinderen van het slachtoffer beneden 18 jaar, uitgebreid tot den weduwnaar die naar den huidige stand van zaken, ondersteld werd slechts tegen voorwaarden dien tevens te streng en te willekeurig zijn, een steun te hebben gevonden bij zijn vrouw.

Anderzijds, zal het slachtoffer worden beschouwd als geweest zijnde de steun van zijn afstammelingen buiten zijn kinderen, bijaldien zij werkelijk op 't oogenblik van zijn overlijden te zijnen laste waren. De woorden « ten laste » moeten begrepen worden in dien zin, dat de overledene in hoofdzaak en op bestendige wijze moest tusschenkomen in de uitgaven voor opvoeding en onderhoud van zijn rechthebbenden. Dit is een feitelijke kwestie welke de commissies, in ieder afzonderlijk geval, zullen moeten onderzoeken.

Wat de familieleden in opgaande linie betreft van het slachtoffer, zullen zij ondersteld worden bij hem een steun te hebben gevonden in de verscheidene hieronder vermelde gevallen.

1. Indien zij ten laste waren van het slachtoffer op het oogenblik van zijn overlijden. Deze bepaling eischt geen enkelen commentaar.

2° Quand la victime faisait partie de leur ménage et qu'elle avait, au moment de son décès, une aptitude actuelle à un travail lucratif ou aurait eu une pareille aptitude si le fait de guerre dont elle est décédée ne s'était pas produit.

Dans l'état actuel des choses, l'on exigeait impérieusement que la victime ait travaillé au moment où s'est produit le fait de guerre et ait habité sous le toit de ses ascendants. Cette exigence est excessive et elle avait notamment pour résultat d'exclure de la réparation les ascendants de déportés ou de jeunes gens qui rejoignirent, en 1940, les centres de regroupement de l'armée belge, lorsqu'au moment de leur déportation ou de leur exode ils ne travaillaient pas, par suite d'une circonstance quelconque, comme par exemple dans le cas où ils étaient encore aux études. Il suffit d'exiger de ces jeunes gens que, dans des circonstances normales, ils eussent eu, au moment de leur décès, une aptitude actuelle au travail. C'est là aussi une question de fait à déterminer dans chaque cas.

3° Quand la victime était, au moment de son décès, le parent le plus proche des ascendants, en ligne directe descendante et leur unique parent au même degré. Cette hypothèse vise le cas où la victime était le soutien futur de ses ascendants. La rente ne peut être octroyée aux ascendants à raison du décès de la victime que s'ils ne possèdent pas d'autres descendants susceptibles de les aider soit au même degré, soit à un degré plus proche. C'est la solution déjà admise actuellement.

Enfin, la victime est censée avoir été le soutien de ses frères et sœurs lorsque ces derniers étaient à sa charge au moment de son décès. Pratiquement, rien ne sera modifié, en ce qui les concerne, au régime appliqué jusqu'à ce jour.

*
**

Les ayants droit dont il a été établi que la victime pouvait être le soutien éventuel dans les conditions prévues à l'article 5, ne jouiront pas pour autant de la pension dont le titre leur aura été octroyé.

Ils n'entreront en jouissance effective de cette pension que si, en fait, l'aide de leur auteur eût dû effectivement leur être accordée. C'est ce qu'énonce l'article 6 en son paragraphe 1er.

Pour qu'un ayant-droit puisse jouir d'une pension, il faudra que l'ensemble de ses ressources de toutes natures, ajouté au montant de la pension, n'atteigne pas 36.000 fr. l'an. Ce chiffre correspond approximativement au minimum des traitements et salaires actuellement accordés dans les entreprises privées en vertu de l'arrêté-loi du 14 septembre 1945 (*Moniteur* des 17 et 18 septembre 1945). Il va sans dire que le montant de 36.000 francs fera l'objet de certaines révisions, en cas de modification des conditions économiques. Pareille modification sera, en tout état de cause, considérée comme existante dans le

2. Indien het slachtoffer deel uitmaakte van hun gezin en dat het, op 't oogenblik van zijn overlijden, een werkelijken aanleg bezat voor een winstgevend werk of een dergelijken aanleg zou hebben gehad, indien het oorlogsfeit waaraan het overleden is, zich niet had voorgedaan.

In den huidige stand van zaken, eischte men met klein, dat het slachtoffer werkzaam was op 't oogenblik waarop het oorlogsfeit voorviel en onder hetzelfde dak woonde als zijn bloedverwanten in opgaande linie. Deze eisch is overdreven en had namelijk ten gevolge, de bloedverwanten in opgaande linie van weggevoerden of van jonge lieden van de uitkeering uit te sluiten, die zich in 1940 bij de centra van hergroepering van het Belgisch leger vervoegden, toen op 't oogenblik van hun wegvoering of van hun uitwijking zij zonder werk waren ten gevolge van om het even welke reden, zoo, bij voorbeeld, in het geval dat zij nog hun studiën deden. Het volstaat van deze jonge lieden te eischen dat zij, in normale omstandigheden, op 't oogenblik van hun overlijden, een werkelijken aanleg bezaten voor het werk. Dit is insgelijks een daadwerkelijke in ieder bepaald geval uit te maken kwestie.

3° Wanneer het slachtoffer, op 't oogenblik van zijn overlijden, de naaste bloedverwant was van de bloedverwanten in opgaande linie, in rechtstreeksche nederdalende linie en hun eenige bloedverwant in denzelfden graad. Deze onderstelling doelt op het geval waarin het slachtoffer de toekomstige steun was van zijn ascendenten. De rente mag niet toegekend worden aan de ascendenten wegens het overlijden van het slachtoffer tenzij zij geen andere afstammelingen bezitten, zij het in denzelfden graad of in een naderen graad, die in staat zijn hen te helpen. Het is de oplossing die thans reeds aanvaard wordt.

Ten slotte wordt het slachtoffer ondersteld de steun te zijn geweest van zijn broeders en zusters toen laatstgenoemden te zijnen laste waren op 't oogenblik van zijn overlijden. Praktisch zal er, wat hen betreft, niets gewijzigd worden aan het tot heden toe toegepaste regime.

*
**

De rechthebbenden van wie werd vastgesteld dat het slachtoffer de eventuele steun kon zijn in de bij artikel 5 voorziene voorwaarden, zullen deswege het pensioen niet genieten waarop de aanspraak hun zal toegekend zijn.

Zij zullen slechts in het daadwerkelijk genot treden van dit pensioen indien, in feite, de hulp van hun rechtsvoorganger hun werkelijk had moeten verleend worden. Dit wordt uitgedrukt bij paragraaf 1 van artikel 6.

Opdat een rechthebbende een pensioen kunne genieten, mogen zijn gezamenlijke middelen van allen aard gevoegd bij het bedrag van het pensioen, geen 36.000 frank bereiken 's jaars. Dit cijfer komt nagenoeg overeen met het minimum der bezoldigingen en loonen welke thans in de private ondernemingen worden betaald krachtens de besluitwet van 14 September 1945 (*Staatsblad* van 17 en 18 September 1945). Het spreekt vanzelf, dat het bedrag van 36.000 frank het voorwerp zal uitmaken van zekere herzieningen, in geval van wijziging der economische omstandigheden. Dergelijke wijziging zal, in ieder

cas où le législateur estimerait nécessaire de réviser le minimum de rémunérations à accorder par les employeurs aux employés et ouvriers.

D'autre part, ce montant de 36.000 francs sera augmenté d'un cinquième par personne à charge de l'ayant droit, à l'époque prévue par le paragraphe 2 de l'article 6. Une personne sera considérée comme étant à charge de l'ayant-droit, quand celui-ci interviendra, à titre principal et d'une manière constante, dans ses dépenses d'éducation ou d'entretien.

Le paragraphe 3 de l'article 6 prévoit le cumul des ressources de l'ayant droit, de celles de son conjoint non divorcé ni séparé de corps et de celles de ses enfants lorsqu'il a la jouissance légale de leurs revenus, pour la détermination du minimum de ressources dont il ne peut disposer sans perdre le bénéfice de la jouissance effective de la rente.

*
**

L'article 7 du projet règle la procédure qui sera suivie par les commissions appelées à statuer sur les demandes d'attribution effective des rentes.

Les rentes seront allouées annuellement sur production, par l'ayant-droit, d'une déclaration de ressources. La période d'attribution commencera à courir le 1er juillet de chaque année pour se terminer le 30 juin de l'année suivante. Cette période ne correspond pas à l'année civile pour la raison que le contrôle des déclarations de ressources des ayants droit doit s'opérer principalement à l'aide de leurs déclarations de revenus, introduites pour l'année civile antérieure auprès de l'administration des contributions directes. Ce sont d'ailleurs les ressources de cette année civile qui entrent en ligne de compte pour la détermination du minimum dont question à l'article 6 (voir article 6, paragraphe 1er).

Les autres dispositions de l'article 7 ne requièrent aucuns développements. Signalons simplement que le paragraphe 5 édicte des sanctions sévères à charge des ayants droit qui produiraient des déclarations fausses volontairement incomplètes ou inexactes en vue de bénéficier indûment de pensions.

*
**

Le paragraphe premier de l'article 8 permet à toute personne qui, au jour de la publication de la loi au *Moniteur*, se trouve dans les conditions voulues pour obtenir un titre à la jouissance d'une pension, d'introduire une demande dans ce sens auprès des commissions compétentes, dans un délai de six mois, à dater de cette même publication.

Ce délai n'est cependant pas imparti aux personnes qui ont introduit une demande antérieurement à la publication de la loi. Si cette demande n'est pas encore jugée, elle sera instruite conformément aux dispositions de la législation nouvelle. Dans le cas opposé, la déci-

geval, als voorhanden worden beschouwd, ingeval de wetgever zou noodig achten het minimum der aan bedienden en werklieden toe te kennen bezoldigingen te herzien.

Anderzijds, zal dit bedrag van 36.000 frank met een vijfde per persoon ten laste van den rechthebbende verhoogd worden op het door paragraaf 2 van artikel 6 voorziene tijdstip. Een persoon zal beschouwd worden als zijnde ten laste van den rechthebbende, wanneer deze in hoofdzaak en op bestendige wijze tusschenkomt in de uitgaven voor opvoeding en onderhoud van eerstgenoemde.

Tot het bepalen van de minimale middelen waarover de rechthebbende niet mag beschikken zonder het voordeel te verbeuren van het werkelijk genot der renten, voorziet paragraaf 3 van artikel 6 de samenvoeging van zijn middelen met deze van zijn niet uit den echt of van tafel en bed gescheiden echtgenoot en met deze van zijn kinderen, indien hij het wettelijk genot bezit van hun inkomsten.

*
**

Artikel 7 van het voorstel regelt de te volgen rechtspleging door de commissies die geroepen zijn te beslissen over de daadwerkelijke aanvragen tot toekenning der renten.

De renten zullen jaarlijks worden toegekend op vertoon, door den rechthebbende, van een verklaring van inkomsten. De periode van toekenning zal ingaan op 1 Juli van ieder jaar om te eindigen op 30 Juni van het volgend jaar. Deze periode valt niet samen met het kalenderjaar om reden, dat de controle der verklaringen van de middelen der rechthebbenden voornamelijk moet geschieden met behulp van hun verklaringen van inkomsten welke voor het vorig kalenderjaar ingediend werden bij het bestuur der rechtstreeksche belastingen. Het zijn overigens de middelen van dat burgerlijk jaar die in rekening worden gebracht voor het bepalen van het minimum waarvan sprake in artikel 6 (zie art. 6, paragraaf 1).

De overige bepalingen van artikel 7 vergen geen toelichting. Wij laten eenvoudig opmerken, dat paragraaf 5 strenge maatregelen uitvaardigt ten laste der rechthebbenden die valsche, opzettelijk onvolledige of onjuiste verklaringen mochten afleggen, ten einde onrechtmatig van de pensioenen te genieten.

*
**

De eerste paragraaf van artikel 8 stelt iederen persoon in staat die op den dag van de bekendmaking van de wet in het *Staatsblad*, zich in de vereischte voorwaarden bevindt om recht te bekomen op het genot van een pensioen, in dien zin een aanvraag in te dienen bij de bevoegde commissies, binnen een termijn van zes maanden, met ingang van bovenbedoelde bekendmaking.

Deze termijn wordt nochtans niet toegestaan aan personen die een aanvraag indienden vóór de bekendmaking van de wet. Indien over deze vraag nog geen oordeel werd geveld, zal zij worden onderzocht overeenkomstig de bepalingen van de nieuwe wetgeving. In tegenovergesteld

sion poursuivra ses effets dans la mesure où elle est conforme aux principes nouveaux.

Les décisions contraires à ces principes cesseront de produire leurs effets dans l'avenir. Elles seront révisées par les commissions compétentes à la requête du commissaire de l'Etat ou des intéressés.

**

Les textes légaux qui constituent à l'heure actuelle le droit des victimes civiles de la guerre sont légion. Il n'existe pas moins de 38 lois et arrêtés régissant la matière.

Ces documents comprennent certaines dispositions de circonstances qui ont perdu tout intérêt tandis que d'autres s'abrogent les unes les autres tacitement, dans l'ordre de leur succession dans le temps.

Il résulte de cette situation qu'il faut à l'interprète un sens divinatoire pour faire le point de la législation en vigueur.

D'autre part, le justiciable a trop souvent l'impression d'être à la merci de l'Administration. Et si, en fait, dans la plupart des cas, il n'existe pas d'arbitraire conscient de la part de cette dernière, il faut bien reconnaître que l'insuffisance et les contradictions des textes peuvent l'exposer à prendre des décisions injustifiées.

Une coordination des textes est dès lors hautement souhaitable. Pareille coordination ne saurait être préparée dans de meilleures conditions que par l'Administration elle-même, chargée de l'application de la loi. Il existe, en effet, au sein de cette Administration, de nombreuses notes interprétatives des textes et une jurisprudence considérable qui n'ont pas fait l'objet de publication, mais dont il convient de tenir compte en vue d'une bonne exécution de la tâche envisagée.

L'article 9 du projet confie donc cette tâche au Ministre de la Reconstruction, étant bien entendu toutefois que c'est aux Chambres Législatives qu'il doit appartenir de sanctionner le projet de coordination établi par le Département.

geval, zal de beslissing haar uitwerking hebben in zoover zij met de nieuwe beginselen overeenkomt.

De met deze beginselen strijdige beslissingen zullen in de toekomst ophouden van kracht te zijn. Zij zullen door de bevoegde commissies, op verzoek van den Staatscommissaris of van de belanghebbenden, worden herzien.

**

De wetteksten die op dit oogenblik het recht uitmaken van de burgerlijke slachtoffers van den oorlog, zijn legio. Er bestaan niet minder dan 38 wetten en besluiten die de stof regelen.

Deze bescheiden behelzen sommige gelegenheidsbepalingen welke alle belang hebben verloren, terwijl andere elkander stilzwijgend opheffen, volgens hun tijdrumtelijke volgorde.

Uit dezen toestand volgt, dat de verklaarder met veel doorzicht moet begaafd zijn om te onderscheiden waar we aan toe zijn in de thans bestaande wetgeving.

Aan den anderen kant, heeft de rechtsonderhoorige te veel den indruk, aan het Bestuur te zijn overgeleverd. En ofschoon er feitelijk, in de meeste gevallen, harerzijds geen bewuste willekeur heerscht, moet men evenwel erkennen, dat de ontoereikendheid en de tegenspraken in de teksten, het Bestuur kunnen blootstellen, onverantwoorde beslissingen te nemen.

Dientengevolge, is een coördinatie der teksten hoogst wenschelijk. Dergelijke coördinatie kan in geen betere voorwaarden worden voorbereid dan door de Administratie zelf, welke belast is met de toepassing der wet. Er bestaan inderdaad, in den schoot der Administratie, tal van toelichtingen van de teksten in een omvangrijke rechtspraak die nog niet werden gepubliceerd, maar waarmede men behoort rekening te houden, wil men een goede uitvoering verkrijgen van de voorgenomen opdracht.

Artikel 9 van het voorstel vertrouwt dan ook deze taak toe aan den Minister van Wederopbouw, met dien verstande echter, dat het de taak van de Wetgevende Kamers is, het door het Departement opgemaakte ontwerp te bekrachtigen.

H. WILLOT.

PROPOSITION DE LOI

ARTICLE PREMIER.

Sous les modifications et réserves exprimées par la présente loi, toutes les dispositions légales relatives à la réparation des dommages subis par les victimes civiles de la guerre de 1914-1918 sont rendues applicables aux victimes civiles de la guerre de 1940-1945, avec effet rétroactif au 27 août 1939.

WETSVOORSTEL

EERSTE ARTIKEL.

Met inachtneming van de wijzigingen en het voorbehoud die door deze wet worden uitgedrukt, worden al de wettelijke bepalingen met betrekking tot het herstel van de door de burgerlijke slachtoffers van den oorlog 1914-1918 opgelopen schade, van toepassing op de burgerlijke slachtoffers van den oorlog 1940-1945, zulks met terugwerkende kracht tot 27 Augustus 1939.

ART. 2.

A. — Les faits de guerre pris en considération en vue de la réparation des dommages subis par les victimes civiles de la guerre de 1940-1945, sont les suivants :

1° les mesures prises ou les faits accomplis à l'occasion de la guerre ou de l'occupation, soit par les Etats belligérants, leurs agents ou ressortissants, soit par l'Etat belge ou ses agents ;

2° les faits accomplis par tous autres, destinés à atteindre les puissances ennemies dans leurs moyens défensifs ou offensifs ou dans leur production, ainsi que ceux destinés à atteindre des personnes à raison de leurs agissements contraires aux intérêts de l'Etat belge ou des Nations Unies ;

3° les crimes et délits commis contre les personnes à la faveur de la désorganisation des pouvoirs publics résultant de l'état de guerre ou ceux commis à raison de l'attitude patriotique de la victime ;

4° les mesures prises ou les faits accomplis par les citoyens dans une pensée patriotique, en vue de se soustraire aux ordres, réquisitions et saisies de l'ennemi ou d'en atténuer les effets ;

5° l'explosion des munitions et autres engins de guerre.

B. — Pour donner lieu à réparation il faut, mais il suffit, que le dommage soit la conséquence nécessaire de l'un des faits de guerre énumérés au littéra « A » ci-dessus.

C. — Les dommages résultant de faits de guerre qui ont pour cause une faute de la victime ne donneront lieu à aucune réparation. En ce qui concerne les explosions de munitions ou autres engins de guerre, la faute légère de la victime ne sera cependant pas exclusive de la réparation.

Les dommages résultant de faits de guerre dus à la faute d'un tiers seront réparés, mais l'Etat sera subrogé aux droits de la victime à l'égard de tiers responsables, dans la mesure de son intervention dans la réparation.

ART. 3.

Si la victime de l'un des faits de guerre énumérés à l'article 2 venait à souffrir d'infirmités multiples, antérieures, concomitantes ou postérieures au fait de guerre, le taux de l'incapacité considéré pour l'attribution de la pension sera déterminé comme suit :

ART. 2.

A. — De in overweging genomen oorlogsfeiten, met het oog op het herstel der door de burgerlijke oorlogsslachtoffers van den oorlog 1940-1945 geleden schade, zijn de volgende :

1° De genomen maatregelen of de feiten verricht in verband met den oorlog of de bezetting, hetzij door de oorlogvoerende staten, hun agenten of onderhoorigen, hetzij door den Belgischen Staat of zijn agenten ;

2° De feiten door al de anderen verricht en bestemd om de vijandelijke mogendheden te treffen in hun defensieve en offensieve middelen of in hun productie, alsmede deze bestemd om personen te treffen uit hoofde van hun met de belangen van den Belgischen Staat of van de Vereenigde Naties strijdige handelingen ;

3° De misdaden en wanbedrijven gepleegd tegen personen, onder begunstiging van de ontwrichting der openbare besturen, ten gevolge van den oorlogstoestand, of diegene gepleegd uit hoofde van de vaderlandsche gedraging van het slachtoffer ;

4° De genomen maatregelen of de daden verricht door de burgers in een vaderlandschen geest, ten einde zich aan de bevelen, opeischingen en inbeslagnemingen van den vijand te onttrekken of de uitwerking er van te verzachten ;

5° De ontploffing van munitie en ander oorlogstuig.

B. — Om aanleiding te geven tot schadevergoeding, is het noodig, maar zelfs voldoende, dat de schade het noodzakelijk gevolg weze van de van de sub lit. A hierboven opgesomde oorlogsfeiten.

C. — De schade ten gevolge van oorlogsfeiten waarvan de oorzaak ligt in een fout van het slachtoffer, geven tot geen enkele schadevergoeding aanleiding. Wat de ontploffingen van munitie of ander oorlogstuig betreffen, sluit de lichte fout van het slachtoffer, evenwel, de schadevergoeding niet uit.

De schade, ten gevolge van oorlogsfeiten door de schuld van derden, worden hersteld, maar de Staat wordt in de plaats gesteld van de rechten van het slachtoffer ten overstaan van den verantwoordelijken derde, in de mate van zijn tusschenkomst in de schadevergoeding.

ART. 3.

Indien het slachtoffer van een der bij artikel 2 opgesomde feiten toevallig moest lijden aan menigvuldige, ten aanzien van een het oorlogsfeit voorafgaande, gelijktijdige of latere gebrekkelijkheid, wordt de incapaciteitsgraad, in aanmerking te nemen voor de toekenning van het pensioen, als volgt bepaald :

1° Si les diverses infirmités affectent le même organe, appareil ou fonction, l'on déduira du pourcentage global de l'invalidité le taux qui correspond aux infirmités étrangères au fait de guerre considéré;

2° Si les diverses infirmités affectent des organes, appareils ou fonctions différents, les dites infirmités seront rangées dans l'ordre de leur gravité décroissante; le taux d'invalidité résultant de l'infirmité la plus grave sera fixé sur base d'une capacité normale de 100 %; le taux d'invalidité résultant des autres infirmités sera ensuite déterminé successivement pour chacune d'elles en proportion de la validité restante éventuelle; la rente sera allouée à la victime sur base du taux de l'incapacité qui correspond au fait de guerre considéré.

ART. 4.

En cas de décès de la victime, les ayants droit de cette dernière se verront reconnaître un titre à la totalité de la rente dont ils seront éventuellement appelés à bénéficier en vertu de la présente loi, à condition que le décès soit dû uniquement au fait de guerre considéré.

Si le décès est dû principalement au fait de guerre, mais accessoirement aussi à d'autres circonstances, le titre à la rente ne leur sera reconnu que dans la proportion où le décès est dû au fait de guerre.

A défaut d'autres éléments probants, les experts de l'Office Médico-Légal seront chargés de dire si le fait de guerre est la cause unique ou la cause principale du décès; dans ce dernier cas, ils auront pour mission également de fixer la proportion dans laquelle le fait de guerre est la cause du décès.

ART. 5.

Les ayants droit d'une victime décédée ne pourront obtenir la reconnaissance d'un titre à réparation que pour autant que cette victime ait été leur soutien au moment du décès.

La victime sera présumée *juris et de jure* avoir été, au moment de son décès, le soutien de son conjoint non divorcé ni séparé de corps, ainsi que de ses enfants âgés de moins de 18 ans.

Elle sera considérée comme ayant été le soutien de ses autres ayants droit, savoir :

1° en ce qui concerne ses descendants âgés de moins de 18 ans, autres que ses enfants : quand, orphelins de père ou de mère, ils étaient à charge de la victime au moment de son décès;

1° Indien verscheidene kwalen hetzelfde orgaan, mechanisme of functie aantasten, wordt van het globale percentage der invaliditeit, de maatstaf in mindering gebracht die overeenstemt met de gebrekkelijkheden die vreemd zijn aan het betrokken oorlogsfeit;

2° Indien de verscheidene gebreken organen, mechanismen of functies aantasten, worden genoemde gebrekkelijkheden gerangschikt in de volgorde van hun afnemenden ernst; de invaliditeitsmaatstaf ten gevolge van de zwaarste gebrekkelijkheid, wordt bepaald op basis van een normale capaciteit van 100 %; de gebrekkelijkheidsmaatstaf ten gevolge der andere kwalen wordt vervolgens achtereenvolgens voor ieder er van bepaald in verhouding tot de eventueel overblijvende validiteit; de rente wordt aan het slachtoffer toegekend op basis aan den incapaciteitsmaatstaf overeenkomend met het betrokken oorlogsfeit.

ART. 4.

In geval van overlijden van het slachtoffer, wordt de aanspraak van de rechthebbenden van dit slachtoffer erkend op de totaliteit van de rente die zij gebeurlijk in ontvangst zullen kunnen nemen krachtens deze wet, op voorwaarde dat het overlijden uitsluitend is te wijten aan het betrokken oorlogsfeit.

Indien het overlijden in hoofdzaak is te wijten aan het oorlogsfeit maar, in bijkomende orde, ook aan andere omstandigheden, wordt de aanspraak op de rente hun slechts toegekend in de verhouding dat het overlijden aan het oorlogsfeit is te wijten.

Bij gebreke van ander bewijsmateriaal, zijn de deskundigen van den Medischen Wettelijken Dienst gelast te verklaren of het oorlogsfeit de eenige oorzaak is van het overlijden; in dit laatste geval, wordt hun insgelijks opgedragen de verhouding vast te stellen volgens welke het oorlogsfeit het overlijden heeft teweeg gebracht.

ART. 5.

De rechthebbenden van een overleden slachtoffer kunnen slechts de erkenning verkrijgen van aanspraak op vergoeding voor zoover dit slachtoffer hun steun was, op het oogenblik van het overlijden.

Het slachtoffer wordt ondersteld op het oogenblik van zijn overlijden *juris et de jure* de steun te zijn geweest van zijn niet uit den echt of door tafel en bed gescheiden echtgenoot, alsook van zijn kinderen beneden de 18 jaar.

Het wordt beschouwd de steun te zijn geweest van zijn andere rechthebbenden te weten :

1° wat betreft zijn afstammelingen van minder dan 18 jaar, buiten zijn kinderen : wanneer deze, halve weezen ten laste waren van het slachtoffer op het oogenblik van zijn overlijden;

2° en ce qui concerne ses ascendants : quand ils étaient à charge de la victime au moment de son décès; quand la victime faisait partie de leur ménage et qu'au moment de son décès elle avait une aptitude actuelle à un travail lucratif ou aurait eu pareille aptitude si le fait de guerre dont elle est décédée ne s'était pas produit; enfin, quand, sans remplir ces conditions, la victime était, au moment de son décès, leur plus proche parent en ligne directe descendante et leur unique parent au même degré;

3° en ce qui concerne ses frères et sœurs; quand ils étaient à charge de la victime au moment de son décès

ART. 6.

§ 1. — Les ayants droit d'une victime décédée n'entreront et ne seront maintenus en jouissance effective de la pension à laquelle un titre leur aura été reconnu, que si et dans la mesure où l'ensemble des ressources de toutes natures dont ils ont disposé au cours de l'année qui a précédé celle du dépôt de la déclaration de ressources prévue à l'article 7 ci-après ajouté au montant de la pension n'atteint pas 36.000 francs l'an.

Ce minimum peut être révisé par arrêté royal, en cas de modification des conditions économiques, sans qu'il puisse devenir inférieur à la moyenne des minima de traitements et de salaires payés dans les entreprises privées, en vertu des dispositions légales en vigueur.

§ 2. — Le minimum indiqué au paragraphe premier est augmenté d'un cinquième pour chaque personne à charge de l'ayant droit au 1er janvier de l'année prévue pour le dépôt de la déclaration de ressources dont question à l'article 7.

§ 3. — Les ressources de l'ayant droit, celles de son conjoint non divorcé ni séparé de corps et celles de ses enfants lorsqu'il a la jouissance légale de leurs revenus, sont cumulées en vue de la détermination du minimum dont question au paragraphe premier et des augmentations de ce minimum prévues au paragraphe deux.

ART. 7.

§ 1. — Le titre à la rente des ayants droit d'une victime décédée sera reconnu par les commissions civiles d'invalidité qui statueront également sur les demandes d'attribution effective de la rente. Ces demandes devront être appuyées de la déclaration de ressources prévue au paragraphe 3 ci-après.

§ 2. — Les rentes des ayants droit d'une victime décédée seront attribuées pour une période d'un an commen-

2° wat betreft zijn ascendenten : wanneer zij ten laste waren van het slachtoffer op het oogenblik van zijn overlijden; wanneer het slachtoffer deel uitmaakte van hun gezin en het op het oogenblik van zijn overlijden een toenmaligen aanleg vertoonde voor een winstgevend werk of een dergelijken aanleg zou gehad hebben indien het oorlogsfeit waaraan het overleden is, niet was voorgekomen; ten slotte, wanneer, zonder deze voorwaarden te vervullen, het slachtoffer, op het oogenblik van zijn overlijden, zijn naaste aanverwant was in rechte nederdalende linie en hun eenige aanverwant in denzelfden graad;

3° wat betreft zijn broeders en zusters; wanneer zij ten laste waren van het oorlogsslachtoffer op het oogenblik van zijn overlijden.

ART. 6.

§ 1. — De rechthebbenden van een overleden slachtoffer kunnen slechts in het werkelijk genot treden van het pensioen en hetzelfde behouden, mits hun aanspraak daartoe erkend is, indien en voor zoover de gezamenlijke middelen van allen aard waarover zij beschikken in den loop van het jaar dat voorafging aan het indienen van de verklaring van de bestaansmiddelen voorzien bij artikel 7 hierna, gevoegd bij het bedrag van het pensioen, geen 36.000 frank 's jaars bereikt.

Dit minimum kan worden herzien bij Koninklijk besluit, in geval van wijziging der economische omstandigheden, zonder dat het beneden het gemiddelde mag vallen van de minimale in de private ondernemingen uitbetaalde bezoldigingen en loonen, krachtens de bestaande wettelijke bepalingen.

§ 2. — Het in paragraaf 1 aangeduide minimum wordt verhoogd met een vijfde voor ieder persoon ten laste van den rechthebbende op 1 Januari van het voor de indiening van de bestaansmiddelenverklaring voorziene jaar, waarvan sprake in artikel 7.

§ 3. — De bestaansmiddelen van den rechthebbende, deze van zijn niet uit den echt of van tafel en bed gescheiden echtgenoot en deze van zijn kinderen indien hij het wettelijk genot heeft van hun inkomsten, worden samengevoegd met het oog op het bepalen van het minimum waarvan sprake in de eerste paragraaf en van de twee voorziene verhoogingen van dit minimum.

ART. 7.

§ 1. — De aanspraak op de rente voor de rechthebbenden van een overleden slachtoffer wordt erkend door de burgerlijke invaliditeitscommissies die insgelijks beslissen over de vragen tot daadwerkelijke toekenning van de rente. Deze aanvragen moeten gesteund worden door de in § 3 hierna voorziene verklaring der bestaansmiddelen.

§ 2. — De renten der rechthebbenden van een overleden slachtoffer worden toegekend voor een periode van een

cant à courir le 1er juillet de chaque année pour se terminer le 30 juin de l'année suivante.

§ 3. — Les décisions d'attribution de rentes aux ayants droit en état de bénéfice n'auront de force que pour une seule période d'attribution, si elles ne sont renouvelées.

Ce renouvellement s'opérera sur production d'une déclaration de ressources établie par le bénéficiaire de la rente ou son fondé de pouvoirs sur les formulaires dont le modèle sera déterminé par arrêté royal.

Cette déclaration sera remise annuellement à l'Administration avant le 31 mars.

En cas de dépôt tardif de la déclaration, le renouvellement éventuel de la rente n'aura d'effet qu'à l'expiration du 3e mois qui suivra celui du dépôt.

§ 4. — La déclaration est vérifiée par l'Administration. Le bénéficiaire de la rente est tenu de fournir à l'Administration les explications verbales ou écrites qui lui sont demandées. A défaut, pour le bénéficiaire d'une rente, de répondre dans un délai de 20 jours aux demandes d'explications dont il ferait l'objet, sa déclaration sera considérée comme non avenue.

Les diverses administrations qui dépendent du département des finances devront fournir aux commissions civiles d'invalidité tous les renseignements en leur possession relatifs aux avoirs, revenus ou autres ressources des ayants droit d'une victime décédée, en vue de permettre ou de faciliter le contrôle des déclarations dont question dans le présent article.

§ 5. — Toute déclaration fausse, volontairement incomplète ou inexacte, effectuée par l'ayant droit d'une victime décédée, en vue d'entrer ou de demeurer indûment en jouissance d'une pension, entraînera la déchéance du droit d'en bénéficier à l'avenir.

Pourra aussi l'Administration, pendant un délai de 3 ans à dater de leur versement, répéter à charge de l'ayant droit toute somme généralement quelconque qui lui aurait été versée sur le vu d'une pareille déclaration.

Quiconque aura produit une déclaration fausse, volontairement incomplète ou inexacte dans le but d'entrer ou de demeurer indûment en jouissance d'une pension, sera puni d'un emprisonnement de 8 jours à un an et d'une amende de 100 à 100.000 francs, ou d'une de ces peines seulement.

ART. 8.

§ 1. — Toute personne qui, au jour de la publication de la présente loi au *Moniteur*, se trouve dans les conditions requises pour obtenir la reconnaissance d'un titre à la jouissance actuelle ou future d'une pension et qui n'aurait pas antérieurement à cette publication introduit une demande de pension sur base des dispositions légales en vigueur, disposera d'un délai de six mois pour introduire sa demande.

jaar ingaande op 1 Juli van ieder jaar om te eindigen op 30 Juni van het volgend jaar.

§ 3. — De beslissingen voor toekenning van renten aan de rechthebbenden die er het genot kunnen van bekomen, zijn slechts van kracht voor een enkele toekenningsperiode, indien zij niet hernieuwd worden.

Deze hernieuwing geschiedt op vertoon van een bestaansmiddelenverklaring door den begunstigde van de rente of door zijn procuratiehouder, opgemaakt op de formulieren waarvan het model bij Koninklijk besluit wordt vastgesteld. Deze verklaring wordt elk jaar aan het Bestuur overgemaakt.

In geval van laattijdige indiening van de verklaring, geschiedt de gebeurlijke hernieuwing van de rente slechts na afloop van de 3de maand volgend op deze der indiening.

§ 4. — De verklaring wordt nagezien door het Bestuur. De begunstigde van de rente is gehouden aan het Bestuur de mondelinge of schriftelijke verklaringen te verstrekken die hem worden gevraagd. Indien de houder van een rente verzuimt te antwoorden, binnen een termijn van 20 dagen, op de vragen om uitleg die tot hem werden gericht, wordt zijn verklaring als onbestaande beschouwd.

De verscheidene besturen die afhangen van het departement van financiën moeten aan de burgerlijke invaliditeitscommissies al de inlichtingen verstrekken die in bezit zijn betreffende de bezittingen, inkomsten of andere middelen der rechthebbenden van een overleden slachtoffer, ten einde de contrôle van de in onderhavig artikel bedoelde verklaringen mogelijk te maken of te vergemakkelijken.

§ 5. — Elke valsche, opzettelijk onvolledige of onjuiste door den rechthebbende afgelegde verklaring ten einde wederrechtelijk in het bezit te komen van een rente of haar te behouden, brengt het verval mede van het recht er in de toekomst van te genieten.

Het Bestuur kan, ook tijdens een termijn van 3 jaar ingaande met haar storting, elke welkdanige som van den rechthebbende terugvragen indien dit bedrag hem op vertoon van een dergelijke verklaring werd uitbetaald.

Alwie een valsche verklaring aflegt, die opzettelijk onvolledig of onjuist is met het doel wederrechtelijk in bezit te treden van een pensioen of het te behouden, wordt gestraft met gevangenzitting van 8 dagen tot een jaar en met geldboete van 100 frank tot 100.000 frank, of met één van die straffen alleen.

ART. 8.

§ 1. — Elke persoon die, op den dag van de bekendmaking van deze wet in het *Staatsblad*, zich in de vereischte voorwaarden bevindt om de erkenning te verkrijgen van aanspraak op het huidig of toekomstig bezit van een pensioen en die, vóór deze bekendmaking, geen pensioenvraag heeft ingediend op basis van de bestaande wettelijke bepalingen, beschikt over een termijn van 6 maanden om zijn aanvraag in te dienen.

Ce délai commencera à courir le jour de la publication de la présente loi au *Moniteur*.

§ 2. — Les décisions prises par les commissions civiles d'invalidité sur base de l'arrêté des secrétaires généraux du 20 septembre 1940 ou de toutes autres dispositions légales ultérieures sont confirmées, dans la mesure où elles sont conformes aux dispositions de la présente loi.

Les décisions qui sont contraires à ces dispositions cesseront de produire leurs effets à dater de la publication de la présente loi au *Moniteur*. Ces décisions seront révisées par les commissions civiles d'invalidité, sur les réquisitions du commissaire de l'Etat ou à la demande des intéressés.

ART. 9.

Le Ministre de la Reconstruction est chargé de déposer sur le bureau de la Chambre un projet de loi coordonnant toutes les dispositions légales qui, en vertu de la présente loi ou des lois qui leur sont rendues applicables, déterminent la réparation à accorder aux victimes civiles de la guerre de 1940-1945.

Deze termijn gaat in den dag van de bekendmaking van deze wet in het *Staatsblad*.

§ 2. De door de invaliditeitscommissies genomen beslissingen op basis van het besluit der secretarissen-generaal van 20 September 1940 of van elk andere latere wettelijke bepalingen, worden bevestigd voor zoover zij overeenkomen met de bepalingen van deze wet.

De beslissingen die in strijd zijn met deze wet, zijn buiten werking gesteld te rekenen van den datum der bekendmaking van deze wet in het *Staatsblad*. Deze verklaringen worden herzien door de burgerlijke invaliditeitscommissies op verzoek van den Staatscommissaris of op aanvraag der belanghebbenden.

ART. 9.

De Minister van Wederopbouw wordt gelast bij de Kamer een wetsontwerp in te dienen waardoor al de wettelijke bepalingen worden samengeordend, welke krachtens de huidige wet of de wetten die er op toepasselijk worden gemaakt, de aan de oorlogsslachtoffers van den oorlog 1940-1945 toe te kennen schadevergoeding vaststellen.

H. WILLOT,
L. KIEBOOMS,
O. BEHOGNE,
B. VAN ACKER,
M. JAMINET.